

Terveyskeskusten hoitotakuussa edelleen ongelmia

Yli kolmannes väestöstä asuu sellaisilla alueilla, joissa on ajoittain ongelmia saada välitön yhteys terveyskeskukseen. Kuitenkin hoidon tarpeen arviointi toteutuu pääsääntöisesti kolmen arkipäivän kuluessa koko maassa. Ei-kiireellisen tarpeen vuoksi lääkäriin pääsyä joudutaan aiempaa yleisemmin odottamaan yli kaksi viikkoa.

Osassa terveyskeskuksia toistuu päivittäin tilanne, jossa lääkärin vastaanotolle ei voida antaa aikaa todetusta hoidon tarpeesta huolimatta. Tällaisten terveyskeskusten alueella asuu 12 prosenttia väestöstä. Tilanne on kuitenkin parantunut maaliskuusta 2007, jolloin vastaava väestöosuus oli 26 prosenttia.

Tiedot perustuvat Stakesin huhtikuussa 2008 terveyskeskuksille lähettämään kyselyyn, johon vastasi 192 terveyskeskusta. Tiedot kattavat 95 prosenttia väestöstä ja 83 prosenttia terveyskeskuksista.

Lain määräämässä välittömässä yhteyden saannissa edelleen ongelmia

Yli kolmannes väestöstä asuu alueilla, joissa on ajoittain ongelmia saada välittömästi yhteys terveyskeskukseen, esimerkiksi puhelimitse. Läpi päässeiden puhelujen osuus on laatumittari, joka oli käytettävissä noin joka kolmannelle terveyskeskuksella. Useat terveyskeskukset kuitenkin kertoivat, että puhelinvaihteen uusinta on käynnissä.

Hoidon tarpeen arviointi kolmen arkipäivän kuluessa toteutuu samalla tasolla (95 prosenttia) kuin aiemmissa seurannoissa. Yhdellätoista terveyskeskuksella on ajoittain ongelmia arvioida hoidon tarve lain edellyttämässä ajassa.

Odotusaika terveyskeskuslääkärille pidentynyt

Yli kolmannes (37 %) väestöstä asuu alueilla, joissa lääkärin vastaanotolle pääsyä joutuu odottamaan yli 14 päivää, ellei tarve ole kiireellinen. Kahdessa vuodessa tilanne on huonontunut, sillä helmikuussa 2006 vastaava luku oli 19 prosenttia.

Heikoin tilanne on Etelä- ja Itä-Savossa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa sekä Länsi-Pohjan alueilla, missä yli 70 prosenttia väestöstä joutuu varautumaan yli kahden viikon jonotukseen odottaessaan ei-kiireellisen hoidon vastaanottoaikaa lääkärille. Näillä alueilla on suuri terveyskeskuslääkäriajava. Parhaassa tilanteessa väestö on Pohjois-Savon ja Lapin sairaanhoitopiirien alueilla, missä ei-kiireellinen vastaanottoaika lääkärille järjestyy viikon sisällä noin 60 prosentille väestöstä.

Tilanteet, joissa lääkärille ei voitaisi antaa lainkaan vastaanottoaikaa, ovat kuitenkin aiempaa harvinaisempia. Huhtikuussa 2008 noin neljännes väestöstä (27 %) asui alueilla, joissa potilaalle voitiin antaa lääkärinaika aina, jos hoidon tarve oli todettu. Vuotta aiemmin vastaava osuus oli 16 prosenttia. Kuitenkin edelleen 12 prosenttia väestöstä asuu alueilla, missä päivittäin toistuu tilanne, jolloin vastaanottoaikaa ei voida antaa. Väestöön suhteutettuna tilanne on heikoin Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueella ja paras Pirkanmaalla.

Tiedottaminen odotusajoista parantunut

Maaliskuussa 2007 vain 17 prosenttia terveyskeskuksista ilmoitti julkaisevansa tiedot hoitoon pääsystä puolivuositain tai useammin. Huhtikuussa 2008 jo 73 prosenttia ilmoitti julkaisevansa odotusajat kansanterveyslain edellyttämällä tavalla. Yleisin

ilmoituskanava on internet. Joka kymmenes terveyskeskus ei tähän mennessä ole lainkaan julkaissut jonotietoja.

Terveyskeskukset pyrkivät korvaamaan lääkäriä

Lääkäriajon puutteesta kärsivät terveyskeskukset raportoivat ryhtyneensä monenlaisiin toimenpiteisiin vastaanottoaikojen turvaamiseksi: 43 prosenttia ilmoitti hankkivansa vuokratyövoimaa ja 36 prosenttia ostopalveluja. Muita toimenpiteitä olivat ei-kiireellisten potilaiden ohjaaminen tarvittaessa päivystykseen, työnjakojärjestelyt hoitajien kanssa, alueellinen yhteistyö, prosessien kehittäminen, puhelinneuvonnan ja potilaiden omahoidon lisääminen sekä työajan pidentäminen.

Hoitotakuu on ollut voimassa maaliskuusta 2005 alkaen. Sen toteutumista seurataan terveyskeskuksille puolivuositain tehtävillä kyselyillä.

Lisätietoja:

kehittämispäällikkö Pirjo Tuomola, Stakes, puh. (09) 3967 2340, sähköposti pirjo.tuomola@stakes.fi ja lääkintöneuvos Kati Myllymäki, sosiaali- ja terveysministeriö, puh. 050 365 4196, sähköposti kati.myllymaki@stm.fi.

Hoitotakuun toteutuminen terveyskeskuksissa huhtikuussa 2008

<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/hoidonsaatavuus/index.htm>

Eeva Parviainen

tiedottaja

puh. (09) 3967 2686 tai 0400 373 688

eeva.parviainen@stakes.fi

Fortfarande vårdgarantiproblem vid hälsovårdscentralerna

Över en tredjedel av befolkningen är bosatt i hälsocentralområden där det tidvis är svårt att få omedelbar kontakt med hälsovårdscentralen. Trots det sker bedömningen av vårdbehovet i regel inom tre vardagar i hela landet. I fråga om icke-akut läkarvård måste man vanligen vänta över två veckor.

Vid en del hälsovårdscentraler händer det dagligen att det inte finns läkartider, trots att vårdbehovet fastställts. Totalt 12 procent av befolkningen är bosatt inom sådana hälsocentralområden. Situationen har emellertid förbättrats sedan mars 2007, när motsvarande befolkningsandel var 26 procent.

Enligt folkhälsolagen ska en patient kunna få kontakt med hälsovårdscentralen omedelbart, men det fungerar bristfälligt. Över en tredjedel av befolkningen är bosatt i områden där det tidvis är svårt att få omedelbar kontakt t.ex. per telefon.

Att bedöma vårdbehovet inom tre vardagar genomfördes i samma utsträckning (95 procent) som vid tidigare uppföljningar. Elva hälsovårdscentraler hade tidvis problem med att bedöma vårdbehovet inom lagstadgad tid.

Över en tredjedel (37 procent) av befolkningen var bosatt i ett område där man måste vänta över 14 dagar för att få träffa en läkare, utom om behovet är akut. På två år hade situationen försämrats, eftersom motsvarande tal var 19 procent i februari 2006.

Sämst var situationen i Södra och Östra Savolax, Mellersta och Norra Österbotten, Kajanaland samt Länsi-Pohja där 70 procent av befolkningen måste vänta i över två veckor på icke-akut läkarvård. I dessa områden var bristen på hälsocentralläkare stor. Bäst var situationen i Norra Savolax och Lapplands sjukvårdsdistrikt där cirka 60 procent av befolkningen fick en icke-akut läkartid inom en vecka.

Det var i alla fall mer sällsynt än tidigare att inga läkartider fanns att ge. I april 2008 var cirka en fjärdedel (27 procent) av befolkningen bosatt i ett område där patienten alltid fick en läkartid när ett vårdbehov konstaterats. Ett år tidigare var motsvarande andel 16 procent. Fortfarande var 12 procent av befolkningen bosatt i områden där det dagligen händer att det inte finns någon mottagningstid att få. I förhållande till befolkningen var situationen sämst i Östra Savolax och bäst i Birkaland.

Hälsovårdscentraler med brist på läkartider hade vidtagit olika åtgärder för att säkerställa tillgången på mottagningstider: 43 procent uppgav att de har hyrd personal och 36 procent att de köper tjänster. Andra åtgärder var bland annat att styra patienterna till jouren och att förlänga arbetstiden.

Uppgifterna bygger på en enkät som Stakes skickade till hälsovårdscentralerna i april 2008 och som besvarades av 192 hälsovårdscentraler (83 procent). Uppgifterna täcker 95 procent av befolkningen. Vårdgarantin har varit i kraft sedan mars 2005. Dess genomförande följs var sjätte månad.

Mer information:

utvecklingschef Pirjo Tuomola, Stakes, tfn 09-396 723 40, e-post [pirjo.tuomola@snabel-a\)stakes.fi](mailto:pirjo.tuomola@snabel-a)stakes.fi), och medicinalråd Kati Myllymäki, social- och hälsovårdsministeriet, tfn 050 365 41 96, e-post [kati.myllymaki@snabel-a\)stm.fi](mailto:kati.myllymaki@snabel-a)stm.fi).

Genomförandet av vårdgarantin vid hälsovårdscentralerna i april 2008 (på finska)
<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/hoidonsaatavuus/index.htm>